

Geschiedenis van de Heerlijkheid

Batenburg

Een wandeling

Versie 2019

Gezicht op Batenburg vanaf de Maas in 1711

Volgens de overlevering zou Batenburg zijn gesticht door een Keltische prins, genaamd Bato. De Romeinen zouden de stad later hebben veroverd en er in een tempel gewijd aan Mars Victor hebben gebouwd. Het eerste kasteel zou in 327 zijn ontstaan op de fundamenteën daarvan. Recent archeologisch onderzoek heeft inderdaad bij de oude kerk een nederzetting uit de pre-Romeinse ijzertijd aangetoond. De verhalen over Bato en de Romeinen blijven echter vooralsnog onbevestigd. De bewezen geschiedenis gaat pas weer eeuwen later verder.

De Heren van Batenburg

Uit de 11^e eeuw zijn oorkonden bekend, waaruit blijkt dat in Batenburg toen een riddergeslacht heerste dat aanzienlijke macht had. Deze Heren van Batenburg waren zogenaamde bannerheren, dat wil zeggen dat zij een hogere status hadden dan andere ridders. Zij hadden hun grondgebied rechtstreeks van de Duitse keizer in leen gekregen en waren vorst over dat gebied. Niemand buiten de keizer had iets te vertellen over hun "rijk". Zij waren dus niet ondergeschikt aan de Hertogen van Gelderland of Brabant, maar eraan gelijk. Ter onderscheid van de andere Heren of ridders voerden zij een banier in plaats van een vaandel, vandaar de term bannerheer.

De Heren van Batenburg hadden in hun gebied het recht van het veer, de molen en de eendenkooi. Tevens bezaten zij het visrecht, muntrecht en landrecht. Ook het recht op het brouwen van bier en houden van markten kwam hen toe. Zij hieven zelf belasting en hadden een eigen rechtbank. Over de daar opgelegde boetes konden ze vrij beschikken. In tijden van oorlog werden de inkomsten nog aangevuld met brandschatting, plundering en het vragen van grote losgelden voor gevangenen. De inwoners van Batenburg waren horigen. Zij hadden de plicht om de Heren op afroep en zonder vergoeding diensten te bewijzen. Tot begin 19^e eeuw werd door de Batenburgse Heren van dit recht gebruik gemaakt.

Eeuwenlang betwist

De Heren van Batenburg waren vaak verwickeld in oorlogen. Dit had tot gevolg dat ze vaak jong stierven. De laatste mannelijke telg van het geslacht Batenburg overleed in 1315. Zijn erfdochter Johanna was juist daarvoor getrouwd met de bannerheer van Bronkhorst. Daardoor werden twee adellijke families in Gelre voor bijna 350 jaar met elkaar verenigd in de familie Van Bronkhorst-Batenburg. Die had aanzienlijke macht in deze periode en was nauw betrokken bij de voortdurende strijd tussen Gelre en Habsburg en Gelre en Brabant. Batenburg kreeg in de veertiende eeuw stadswallen en –poorten en een aantal stadsrechten. Het stadje beleefde in de daarop volgende eeuw zijn glorietijd. In 1503 kwam die ten einde met de verovering door Gelre die gepaard ging met een grote stadsbrand en de slechting van de versterkingen van de stad en het kasteel. Het kasteel werd daarna herbouwd, maar de stad heeft zijn wallen en poorten nooit meer teruggekregen.

Batenburg werd in 1534 teruggekocht door Herman van Bronkhorst-Batenburg. Deze beschouwde zich nog steeds als leenman van de Duitse keizer. Gelre stelde echter dat Batenburg na de verovering in 1503 tot Gelderland behoorde. Tientallen malen en gedurende honderden jaren (tot 1893) hebben rechtbanken zich over deze kwestie gebogen en even vaak positief als negatief geoordeeld.

Midden 16e eeuw werd Batenburg ook meegesleept in de bloedige twisten tussen katholieken en protestanten tijdens de Reformatie. De Heren van Batenburg steunden het nieuwe geloof en wekten daarmee de vijandschap van de Spaanse koning en diens vazal Alva. Vanwege de deelname aan de opstand en de beeldenstorm werden twee zonen van Herman van Bronckhorst-Batenburg (de kleinzoon van de eerder genoemde Herman) door de inquisitie in 1568 in Brussel onthoofd samen met de graven van Egmond en Hoorne. Deze gebeurtenis markeert het begin van de 80-jarige oorlog. Batenburg werd ingenomen door Alva. Willem, de derde zoon van Herman, streed tegen Spanje als bondgenoot van Willem van Oranje en sneuvelde daarbij in 1573, vele schulden

achterlatend. Batenburg verwisselde in deze periode door verovering en herovering meerdere malen van bezetter. Rond 1600, in het midden van de 80-jarige oorlog, was de verwoesting zo groot, dat het kasteel en de stad zelfs nagenoeg geheel verlaten waren.

Toen Willems zoon Herman Diederik in 1602 kinderloos overleed, werd er door twee neven decennia lang gevochten om Batenburg. Neef Maximilliaan bouwde intussen het kasteel weer op. Zijn tweede dochter Johanna huwde met graaf Johan van Horne. Na Maximilliaans overlijden ontstond er weer een erfenisstrijd tussen zijn dochters en hun halfbroer Frederik Willem, Hij was uiteindelijk de laatste Heer uit het geslacht Van Bronckhorst-Batenburg.

Herbloei en verval

Na zijn overlijden (1659) werd het kasteel betrokken door de graven van Horne. Zij bouwden de burcht uit tot het pronkkasteel dat we van de vele gravures kennen. Zij hadden als lijfspreuk:

“God is mijn Horn, Baet en Borgh”.

De grote schulden werden gesaneerd en er volgde een periode van rust en relatieve bloei. Als twee generaties later de graaf van Horne ook geen zonen heeft en zijn erfdochter Isabella-Justine in 1701 huwt

met de Vorst van Bentheim, komt Batenburg in handen van dit adellijke, Duitse geslacht. Isabella-Justine blijft niet in Batenburg, maar gaat in Burgsteinfurt wonen. Dit betekende een grote achteruitgang voor Batenburg. Het stadje werd voortaan van grote afstand bestuurd en de bevolking had nog uitsluitend te maken met vertegenwoordigers van de Heer.

Doordat de dienstverlening aan de hofhouding grotendeels wegviel, werd de economische basis aangetast. Langzaam zakte Batenburg weg tot een kleine agrarische gemeenschap. In 1766 werd nog een kleine haven aangelegd om mee te profiteren van de handel langs de Maas. Tijdens de Franse bezetting 30 jaar later verloor de Heer een groot deel van zijn macht maar hij behield het eigendom over zijn bezittingen. Het kasteel brandde in 1794 af en verviel daarna tot een romantische ruïne.

Zelfstandige Gemeente

In 1818 werd Nederland verdeeld in gemeenten. Batenburg was te klein om een zelfstandige gemeente te worden, maar de vorst van Bentheim wilde dat wel en paste het benodigde geld bij. Zo kon hij nog veel invloed uitoefenen op de gang van zaken. Zijn rijk kwam definitief ten einde toen in 1945 al zijn bezittingen in Nederland als vijandelijk bezit werden geconfisqueerd.

Ondanks haar kleine omvang van 600 inwoners realiseerde de gemeente Batenburg ook na de 2^e wereldoorlog nog een dorps huis, een nieuwe school, sportvelden, tennisbanen en een groot aantal woningen. Uiteindelijk werd het stadje per 1 januari 1984 bij de gemeente Wijchen gevoegd. Die gemeente voert vanaf die datum het wapen van de oorspronkelijke Heren van Batenburg.

Wandeling door Batenburg

Batenburg is een prachtig plaatsje met een rijke historie; een wandeling waard. Onderstaande route loopt door het oude gedeelte van het stadje. Hier staan veel monumenten en het is van rijkswege aangewezen als beschermd stadsgezicht. Op bijgaande plattegrond is de wandelroute aangegeven met een groene lijn. De rode cijfers horen bij een adres in de route. Op dit adres vindt u op het gebouw of het monument een bord met een beknopte omschrijving van de ouderdom en de bouwwijze ervan.

Ter verduidelijking. Soms wordt over een “wolfseind” gesproken. Dat is een klein dakvlak aan de kopse zijde van het huis of de boerderij, met een hogere goothoogte.

Het begin van de wandeling

We starten bij de brug die naar de ingang voert van de kasteelruïne. **(nr. 1).**

Al vanaf de vroege middeleeuwen stond hier een versterking. Die ontwikkelde zich later tot een ringvormige woonburcht, bewoond door de Heren van Batenburg. In de loop van de tijd werd die vele malen vernield en weer opgebouwd. Volgens een beschrijving uit het midden van de 17^e eeuw was de burcht toen “het mooiste kasteel van Gelderland”. Terwijl door gebrek aan onderhoud het verval al was ingetreden, werd het definitieve einde van het kasteel ingezet door de brand van 1794, aangestoken door de Fransen die toen ons land bezetten. De vorst van Bentheim liet de schade niet herstellen. In de 19^e eeuw werd de ruïne door de Batenburgers (vaak illegaal) als steengroeve gebruikt. De stenen werden hergebruikt in hun huizen en boerderijen. Wat u nu nog ziet zijn de poorttorens en een deel van de grote Bronckhorster-toren.

Als u goed kijkt ziet u in de toren rechts van de poort nog een ijzeren kanonskogel zitten, die verwijst naar de vele strijd die in en om het kasteel gevoerd is. Aan weerszijde van de brug naar het kasteel staat een oude Hollandse lindeboom. Ondanks de hoge ouderdom en het feit dat in de rechtse boom ooit de bliksem is ingeslagen probeert men deze bomen te behouden.

Met de rug naar de ingang van het kasteel kijkt u naar het Tijnhuisje, Molendijk 11 (nr. 2) dat bij het kasteel hoorde. Het vormde met nog zo'n huisje rechts daarvan, maar dan in spiegelbeeld, de toegang tot het kasteelterrein. De steunbeer in de rechterkant van het huis is in feite één van de pijlers van het toegangshek. Daarachter lagen de (moes)tuinen en weiden van het kasteel. De zwarte schuur waar u tegenaan kijkt heet de Bentheimer schuur. Deze Duitse schuur is in 1932 gebouwd door de vorst van Bentheim, die toen nog de Heer van Batenburg was. Pas na de tweede wereldoorlog is dat veranderd.

We lopen het pad af richting de dijk. Rechts op de hoek ligt aan de Molendijk 9 het Sluishoofd (nr. 3), dat nu verhuurd wordt als vakantiehuis.

Hieronder liggen nog de resten van een sluis die in de toenmalige verbinding tussen de Maas en de kasteelgracht lag.

We slaan rechtsaf de Stadswal op. Op de hoek van de Stadswal en de Kruisstraat 15 vindt u een mooie karakteristieke, boerderij uit de 17^e eeuw (nr. 4). We blijven op de Stadswal, die rond het kasteel loopt.

Bij de eerste zijstraat rechts, de Hoppenhofstraat 1 staat een huis uit de 19^e eeuw (nr. 5).

Wanneer u rechts naar de ruïne kijkt, ziet u de Bronckhorster toren, de enige die nog overeind staat. Daaronder liggen diverse kelders, die goed bewaard en gerestaureerd zijn, en de Willibrordus put.

De Heilige Willibrord zou volgens de overlevering persoonlijk de heer van Batenburg tot het christendom hebben bekeerd. Als argument hiervoor, voerde men het bestaan van de “Willibrordusput” bij de toren van het kasteel aan. Ofschoon er geen steekhoudend bewijs voor is te vinden, is het een mooi verhaal.

Vervolgt u de Hoppenhofstraat dan komt u rechts bij een klein hertenkamp. Maar we gaan verder op de Stadswal. Aan de linkerkant op nummer 4 staat een boerderij uit de 17^e eeuw (nr. 6). U kijkt echter naar de achterkant van de boerderij. De voorkant is gericht naar de Kerkstraat met een grote tuin ervoor. Aan de rechterkant van deze Stadswal ziet u een aantal kleine lage, wit gepleisterde huisjes uit het begin en het midden van de 19^e eeuw. Daar woonden vroeger grote, arme gezinnen, die veelal geiten hielden. Dit deel van de Stadswal wordt in de volksmond daarom “de geitenbuurt” genoemd.

We gaan verder met onze wandeling en slaan linksaf de Kerkstraat in.

Links op de hoek, op Kerkstraat 1, staat een boerderij uit de 17^e eeuw, waarvan het gehele dak wel een kattenrug wordt genoemd. Dit vanwege de gebruikte kromme nokbalk. Onder het wolfseind zitten kleine raampjes voor de zaadzolder (nr. 7). Er naast bij Kerkstraat 5, staat wederom een authentieke boerderij uit de 17^e eeuw (nr. 8).

In het voorjaar en de zomer kunt u in het weijtje rondom de oude kerk soms lammetjes en schapen zien lopen, die zich tegoed doen aan het gras op het voormalige kerkhof. Op de plek waar vroeger het gotische koor van de middeleeuwse kapittelkerk stond ligt de enige, buiten de kerk bewaard gebleven grafsteen. Die is van Ds. Heshusius, overleden in 1824 en de laatste predikant die in Batenburg begraven is.

We komen nu in “het centrum van Batenburg”, het pleintje met een heerlijke grote bank waar u even lekker kunt zitten om op uw gemak rond te kijken. Naast deze bank staat de stadspomp (nr. 9), die tot de vijftiger jaren van de vorige eeuw het centrum van de stad was. Hier kwam iedereen naar toe om water te halen, te wassen, maar ook om een praatje te maken. Het water van de pomp bevat maar weinig ijzer en is van goede kwaliteit. Probeer het maar. De pomp werkt nog steeds.

Rondom het pleintje staan een aantal prachtige huizen. Kerkstraat 9, “de Custerie” (nr. 10), was in het verleden de kosterij van de kerk en vanaf ca. 1550 tot 1835 tevens school. Vanouds was de koster ook voorlezer, voorzanger en schoolmeester tegelijk.

Naast “de Custerie” staat een boerderij uit de 16^e eeuw op Kerkstraat 11 (nr. 11). Deze boerderij heeft zelfs een periode als gerechtsgebouw gediend. Op de hoek van de Kruisstraat en de Kloosterstraat op Kruisstraat 10 is een boerderij te vinden uit de 18^e eeuw (nr. 12).

Wijk even van de wandelroute af en loop rechtdoor de Kloosterstraat in richting de R.K. kerk. Ga rechts met de weg mee, dan komt u op een hofje met een mooie oude muur aan uw linkerhand. Ooit was dit de binnentuin van een zusterklooster. Tegen de muur in de schaduw van de kerk was een Lourdesgrot waar de maagd Maria werd vereerd. U kunt in dit hofje ook een verscholen bankje vinden om even rustig te zitten.

We vervolgen onze wandeling weer vanaf het pleintje en lopen via het ijzeren toegangshek naar de Nederlands Hervormde kerk, ofwel de Oude- of Sint Victorkerk (nr. 13). Dit prachtige kerkje is zowel van binnen als van buiten het bekijken waard. Er zijn een opmerkelijk doopvont, deels uit de 13e eeuw en de grafzerk van Gijsbrecht van Bronckhorst-Batenburg uit 1429 te bewonderen. Zeer bijzonder zijn de vele rouwborden ter nagedachtenis aan leden van de families Van Bronckhorst-Batenburg, Van Horne en Van Bentheim-Steinfurt.

De van oorsprong katholieke kerk was gewijd aan Sint Victor en viel onder het aartsdekenaat Xanten. In 1444 werd de kerk tot kapittelkerk verheven, d.w.z. dat er een deken en kanunniken aan verbonden werden. Tijdens de restauratie in 1981-1982 werden nog restanten teruggevonden van een zaalkerkje uit de 11^e eeuw en een grotere kerk uit de 14^e eeuw. In 1566 had de kerk te lijden onder de beeldenstorm, maar ze bleef aan de katholieken. In 1600 werd zij door Prins Maurits in puin geschoten en in 1608 nam de Hervormde Gemeente het gebruik ervan over. De kerk werd herbouwd, maar zonder priesterkoor en noorderkapel, zodat zij een stuk korter werd.

Op het kerkpad richting de pastorie staat een eeuwenoude beukenboom. Loop er eens omheen en bekijk de majestueuze stam, die doorleefd is en vol zit met spleten, waarin zwammen welig tieren.

De wandeling gaat verder richting de Grootestraat, de belangrijkste straat van Batenburg. Weer loopt u aan het eind van het pad tegen een heel oude boom aan. Een immens dikke en hoge kastanje. Met prachtige bloesems in het voorjaar en veel kastanjes in de herfst. Rechts van dit pad ligt het witte dorpshuis de Hostert. In het verleden was in dit gebouw onder meer een school, een

gemeentehuis met een arrestanten lokaaltje en stond er de enige brandspuit van het dorp. Ook de pinautomaat is verdwenen maar er hangt nu een AED aan de buitenmuur.

In de Grootestraat 6/8, tegenover de Hostert vindt u het hoogste huis van Batenburg, dat zeer toepasselijk “Het Hoge Huis” wordt genoemd (nr. 14). Het is een huis met een voorname voorgevel. Aan de rechter zijkant zijn wel vensters, maar die zijn dichtgemetseld. Zo ontdukte men vroeger de belastingen, die op ramen geheven werden. De wandeling voert naar links naar Grootestraat 14, een huis uit de 17e eeuw. Vroeger was hierin een bakkerij gevestigd, dat kunt u nog zien aan de winkelruimte aan de straatkant (nr. 15). De route gaat naar de overkant van de straat, naar Grootestraat 13, “Die Munte” (nr. 16). Dit pand dateert uit 1600.

Batenburg had tussen 1351 en 1622 gedurende drie perioden een eigen muntslag. Met de gouden en zilveren munten kon je in heel Europa betalen. Dit was een grote inkomstenbron voor de Heren van Batenburg. Er werd soms echter mee geknoeid, zo ook door een van de Batenburgse muntmeesters. Deze werd in 1434 wegens valsmunterij veroordeeld tot de doodstraf. Als afschrikwekkend voorbeeld werd hij levend gekookt in een speciaal daarvoor gemaakte ketel. De bewuste ketel hangt nog steeds aan de gevel van het stadhuis in Deventer. Vanaf 1581 werd de muntslag door de Gelderse Staten verboden, maar die werd pas gestaakt in 1622, nadat de zoon van de muntmeester weer was opgepakt.

De eerste Batenburgse pastoor na de Reformatie nam in 1795 zijn intrek in de Die Munte. In de twee eeuwen daarvoor mochten de katholieken geen kerk houden. De nieuwe pastoor maakte een schuurkerkje in het witte gebouwtje tussen Die Munte en Grootestraat 15 (nr. 17).

Links van het kruispunt van de Grootestraat en de Kruisstraat ligt een grote roodachtige steen. Tot 1873 lag deze midden op het kruispunt. Hij wordt, heel vreemd, “de blauwe steen” genoemd (nr. 18).

De geschiedenis vertelt over deze steen dat het een oeroude voorchristelijke gerechtsplaats was met een belangrijke functie bij de rechtspraak. Op en rond de steen beloofden de Heer en de bevolking elkaar trouw. Arrestanten die geldboeten moesten betalen, werden drie keer rond de steen geleid. Als niemand de borg wilde betalen, werden ze in het gevang gezet. Ook werd aan deze steen de doodskist vastgemaakt van degene die bij het overlijden schulden had. Pas nadat door nabestaanden de schulden waren voldaan, kon de begrafenis plaatsvinden. Ook voor allerlei kleinere overtredingen werd er recht gesproken op de steen. Men kon tegen een beslissing in beroep gaan bij de Heer van Batenburg. Deze sprak recht voor de brug van het kasteel tussen de eeuwenoude lindebomen.

We lopen verder in de Grootestraat en op nr. 26 vindt u een huis uit de 17^e eeuw (nr. 19) en daarnaast op nr. 30 het “Huis Steenberg” (nr. 20) genoemd naar een indertijd aanzienlijke Batenburgse familie. Aan de overkant van de straat op nummer 21/23 bevindt zich een poortje met daarboven een oude gevelsteen die de eerste steenlegging in 1880 gedenkt van het voormalige zusterklooster. Hier was de hoofdingang van het klooster dat er tot 1984 heeft gestaan. De J.M.J.-zusters, die een belangrijke rol speelden in het Batenburgse onderwijs, vertrokken al in 1930.

Aan het eind van de Grootestraat vindt u een café-restaurant met de toepasselijke naam: “de Viersprong”. Op deze viersprong gaat de Grootestraat over in de Veerstraat. Vroeger liep deze straat door naar een veerstoep, met een pontveer. Die zijn nu verdwenen. Wel vindt u aan uw linkerhand nog het Veerhuis (nr. 22), dat aan die tijd herinnert. Loopt u rechtdoor dan komt u in de jachthaven: “het Haventje”. Maar we lopen langs de afsluitbomen. Bij het water is de afvaart van het voetveer “Het Heerlijk Veer”, dat in het voorjaar en de zomermaanden veel fietsers en voetgangers de Maas overzet naar Demen.

We lopen op de kade langs het water van de Maas. Aan het eind van het pad komt u via een trap bij “het Vliegenoordje”, ook wel de bleek geheten, omdat hier vroeger gewassen werd en de was daarna te bleken gelegd werd op het gras. Weer een idyllisch plekje om even op een bankje te genieten van het mooie uitzicht op de Maas en het Brabantse land aan de overkant. U kunt er ook heerlijk picknicken.

De wandeling gaat rechts tussen de kleine huisjes door richting de Ringdijk. Dan gaat u linksaf en loopt mee met de bocht van de dijk. Hier vindt u het oorlogsmonument, dat bestaat uit een deel van het landingsgestel van een Engels transportvliegtuig. (nr. 23). Dat vliegtuig is met negen bemanningsleden op 21 september 1944 na beschietingen door een Duitse jager in de Maas gestort. Daarbij kwamen zes bemanningsleden om het leven. Een daarvan ligt begraven op het kerkhof in Batenburg.

We keren terug en wandelen via de Ringdijk naar de viersprong en steken die recht over naar de Molendijk. De wandeling gaat richting de Rooms Katholieke St. Victor kerk (nr. 24).

Op de plaats waar nu de voormalige pastorie staat, stond vanaf 1830 een eenvoudige voorloper van de huidige kerk. Door een grote schenking van de familie Steeg kon in de jaren 1873-1874 een nieuwe, neogotische kerk gebouwd worden. De architect van deze kerk was C. van Dijk en de bouwkosten bedroegen destijds 55.000 gulden. Het interieur is ook neogotisch en onlangs gerestaureerd. De oudste gebrandschilderde ramen werden in 1912-1924 gemaakt door het atelier F. Nicolas dat in die tijd veel kerken van glas-in-loodglas voorzag. Uniek is een tweede serie uit de dertiger jaren van de glazenier Willem Mengelberg met scènes uit het oude testament.

Loop als de kerkdeuren open staan gewoon even binnen om rond te kijken, dat is de moeite waard. Kijkt u op de dijk naar rechts, dan ziet u ongeveer een kleine kilometer buiten Batenburg aan de dijk de Molen (nr. 25).

De windkorenmolen is een zogenaamde “gesloten standerdmolen” uit het einde van de 18^e eeuw. In 1531 kreeg de Heer het recht om een windmolen te bouwen. De molen werd buiten de stad gebouwd, zodat hij geen gevaar opleverde voor de stad en het kasteel bij vijandelijkheden en beschietingen. De molen was een dwangmolen. Dat wil zeggen dat de boeren van Batenburg, Leur en Horssen verplicht waren hun granen bij de molen van de Heer te laten malen.

Rechts naast de molen staat aan de dijk het oude molenaarshuis. Een stuk dichterbij staat een kunstwerk, dat drie bomen verbeeldt. Deze “bakenbomen” hebben daar hun plaatsje gevonden toen het prachtige natuurgebied “de Liendense Waard” in 2011 werd opgeleverd. In dat natuurgebied kunt u vrij wandelen en struinen. Maar onze wandeling gaat verder op de Molendijk richting de kasteelruïne. We naderen het eind van deze korte kennismaking met Batenburg. Op het grasveldje vindt u informatie en een plattegrond van Batenburg met daarvoor één van de twee kanonnen die “Batenburg beschermen”. Dit kanon staat op de dijk richting Niftrik gericht. Het andere kanon vindt u aan de andere kant van het stadje op de dijk richting Appeltern (nr. 26).

De kanonnen zijn replica's van een van de kanonnen die eertijds tot 1701 ter verdediging op het kasteel stonden. Ze werden in 1667 gemaakt in opdracht van de Heer Adriaan van Horne. Deze was generaal van de artillerie van de Verenigde Nederlanden en streed o.a. tegen de Engelsen onder bevel van Michiel de Ruiter.

Meer toeristische attracties in Batenburg

Vakantieboerderij “['t Kuyperke](#)”, Liendensedijk 5
Eendenkooi en vakantiewoning: [Geldersch Landschap en Kasteelen](#).
Restaurant & café “[Uitbaeterij de Viersprong](#)”, Grootestraat 44.

Deze wandeling is u aangeboden door Het Batenburgs Erfgoed
www.hetbatenburgserfgoed.nl
in samenwerking met de [Leefbaarheidsgroep Batenburg](#)